

Боярська-Хоменко А.В.
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри історії педагогіки і порівняльної педагогіки
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Освітні організації для дорослих у Польщі

У наш час освіта дорослих займає важливу нішу в системі освіти країн Європи. Загальновідомо, що процеси глобалізації у сфері освіти, розширення кордонів Європейського Союзу, прогресивна міграційна та інтеграційна політика європейських країн дали потужний поштовх для розвитку освіти. Зважаючи на це закономірним є зумовлена потреба в отриманні та удосконаленні освіти дорослим населенням країн Європи з метою набуття можливості займати гідне місце в суспільстві.

У Польщі концепція освіти дорослих розуміється як цілісний формальний та неформальний процес навчання, що розширює або доповнює середню, спеціальну або вищу освіту, за допомогою якої дорослі удосконалюють свої практичні уміння та навички, отримують знання, підвищують свою професійну кваліфікацію, а також отримують здатність приймати активну участь у економічному, соціальному та культурному розвитку суспільства [2].

Разом з тим, освіту дорослих визначають як навчання дорослих, зумовлене бажанням людини розвивати, удосконалювати та змінювати власні компетенції та кваліфікацію з метою адаптації до соціально-економічних змін [3].

Польські дослідники визначають причини виникнення потреби в освіті дорослих:

- необхідність підвищення кваліфікації;
- необхідність розвитку навичок;
- необхідність перепідготовки;
- бажання приймати активну участь у соціально-економічному житті суспільства;

- необхідність розширення світогляду;
- загальна неграмотність.

Для реалізації концепції освіти дорослих у Польщі на сучасному етапі діє ряд освітніх організацій (Центр безперервної освіти, Товариство загальних знань, Товариство народних університетів, Асоціація професійного навчання, Товариство вільного польського університету, Асоціація польських педагогів, Ліга польських жінок та ін.), створюються спеціальні факультети та курси при вищих навчальних закладах, також курси у професійних закладах освіти, різноматні коротстрокові освітні програми.

Центр безперервної освіти в Білостоці (*Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku*) був створений у 2005 році за сприяння Білостоцької міської ради. Центр безперервної освіти є першим державним закладом для дорослих.

Навчання у Центрі є безкоштовним і призначене для дорослих людей, які прагнуть професійного зростання, вдосконалення та здобуття нових знань. Під час навчання слухачі Центру можуть поліпшити свої навички, отримати теоретичні знання з урахуванням останніх наукових досліджень. Також у Центрі безперервної освіти надається можливість перекваліфікації та отримання іншої професії. Варто зазначити, що навчатись у Центрі можуть і люди, які не мають освіти. Центр пропонує вивчення програми середньої школи на складання «іспиту зрілості», а також програми навчання з професійно-технічних спеціальностей [1].

Разом з цим при Центрі безперервної освіти в Білостоці функціонує Професійний консультативний центр, метою діяльності якого є розробка та надання послуг професійного консультування з працевлаштування, а також полегшення доступу до місцевих та національних ринків праці для своїх випускників. Основними завданнями консультативного центру є:

- співпраця в службах професійного консультування – професійна орієнтація, інформаційні зустрічі, семінари;
- керівництво командою консультантів для радників, педагогів та психологів;

- реалізація положень Програми розвитку освіти;
- індивідуальні консультації для учнів та батьків [1].

Товариство загальних знань (*Towarzystwo Wiedzy Powszechnej*) було створено у 1950 році, воно охопило всі воєводства Польщі. Товариство з самого початку свого існування ініціювало видавництво журналів, збірників наукових робіт. Читання лекцій для дорослого населення та проведення науково-популярних заходів є важливим аспектом діяльності Товариства. Основними освітніми напрямками визначено: соціально-політичні знання; знання про природу; біологічні та сільськогосподарські науки; історико-літературні знання; науки про красу та естетику [4].

Товариство загальних знань є освітнім рухом, який бере участь у безперервному навчанні дорослих, підлітків та дітей у співпраці з державними, місцевими та приватними освітніми установами, іншими установами та організаціями, що складають польську систему освіти.

Товариство започаткувало створення власних шкіл, починаючи від загальноосвітніх, середніх і післядипломних шкіл, до вищих навчальних закладів (Варшава, Ольштин, Вроцлав, Щецин). Варто зазначити, що Товариство загальних знань також організувало та очолило державні університети. Перший загальний університет був створений для освіти польських батьків, згодом відкрилось ще ряд університетів переважно у сільській місцевості. Це були університети загального характеру, що здійснювали цикли навчання у різних галузях. Основними принципами діяльності таких університетів можна назвати: прагнення до безперервної освіти; боротьба з неписьменністю; надання знань, орієнтованих на зміни в економіці та соціальному житті [4].

Асоціація професійно-технічних навчальних центрів (*Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego*) – навчальна та науково-технічна асоціація із 22 професійних навчальних центрів. Місія Асоціації – це творчість, відкритість до освітніх потреб суспільства та економіки, надання освітніх можливостей, що дозволяють впроваджувати концепцію безперервного навчання.

Школи Асоціації професійно-технічних навчальних центрів пропонують можливість отримати загальноосвітню та професійну освіту. У професійних училищах переважно надають освіту технічних фахівців з інформаційних технологій, фахівців косметичних та перукарських послуг, технічних працівників охорони здоров'я, фахівців з фармацевтики, масажистів, технічних працівників готелів та туризму, а також громадського харчування, будівельні та механічні спеціальності [5].

Асоціація професійно-технічних навчальних центрів також надає учням можливість отримати додаткові навички та кваліфікацію у формі курсів, які гарантують випускникам більшу мобільність на ринку праці (зварювання, програмне забезпечення для комп'ютерів, категорія водійських прав В тощо) та професійне керівництво плануванням кар'єрного росту.

Багато шкіл Асоціації проводять проекти за різними програмами Європейського Союзу, внаслідок чого учні проходять практику в школах-партнерах у країнах Європи, спільно проводять проекти з підвищення рівня володіння іноземними мовами.

Організаційні форми шкіл повністю адаптовані до вимог вільного ринку освіти. Таким чином, у системі професійно-технічних навчальних центрів дорослі люди можуть отримати безкоштовну освіту в державних школах. У недержавних школах з правами державної школи наука фінансується за рахунок плати за навчання [5].

Асоціація професійно-технічних навчальних центрів у Польщі має ряд переваг: національне покриття; висока якість організації навчального процесу, підтверджена сертифікатами та акредитаціями; багаторічний досвід і традиції; власна домашня база; авторські навчальні програми; висококваліфікований персонал; інноваційна та гнучка освітня пропозиція; тісна співпраця з польськими та іноземними компаніями й установами; професійне консультування; надання освітніх послуг різним соціальним групам; сучасні методи навчання; значні інвестиційні витрати на розвиток та модернізацію

власної навчальної бази; використання сучасних технологій, адаптованих до потреб та можливостей навчання слухачів[5].

Таким чином у Польщі створена досить широка мережа навчальних закладів різних типів для освіти дорослого населення, які мають значний досвід в організації навчання та активно впроваджують концепцію безперервної освіти.

Література:

1. Centrum Kształcenia Ustawicznego w Białymstoku. Електронний ресурс. URL: <http://www.ckubialystok.pl/>. Дата звернення 14.09.2017
2. Edukacja dorosłych - zagadnienia ogólne.Електронний ресурс. URL: <https://www.bryk.pl/wypracowania/pozostale/pedagogika/23983-edukacja-doroslych-zagadnienia-ogolne.html>. Дата звернення 14.09.2017
3. Mianecka J. Eukacja ustawiczna dorosłych a wymóg ws рółczesnego rynku pracy // Studia Dydaktyczne. 2014. № 26. P. 233–246
4. TWP – Towarzystwo Wiedzy Powszechnej. Електронний ресурс. URL: <http://www.twp.pl/>. Дата звернення 14.09.2017
5. Związek Zakładów Doskonalenia Zawodowego. Електронний ресурс. URL: <http://zzdz.pl/>. Дата звернення 14.09.2017